

оподаткування в Співтоваристві. Наступним важливим кроком для ЄС стане прийняття Кодексу європейського платника податків, що дасть «зелене світло» багатьом податковим ініціативам країн-членів.

Література

1. Бусарева, Т. Г. Глобальний вимір трансформації національних податкових систем [Електронний ресурс] / Т. Г. Бусарева // Ефективна економіка. — 2012. — № 2. — Режим доступу: \www/URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=964>
2. James, S. Globalisation and International Trends in Taxation [Text] / S. James, A. Sawyer // Asia-Pacific Journal of Taxation. — 2004. — Vol. 8, № 2. — P. 49–67.
3. Tanzi, V. Globalization, Tax System, and the Architecture of the Global Economic System [Electronic resource] / Vito Tanzi. — Inter-American Development Bank, 2005. — Available at: \www/URL: <http://idbdocs.iadb.org/wsdocs/getdocument.aspx?docnum=724426>
4. Shionoia, Y. Schumpeter in the History of Ideas [Text] / Yuichi Shionoia, Mark Perlman (eds). — University of Michigan Press, 1994. — 135 p.
5. Ndikumana, L. International Tax Cooperation and Implications of Globalization [Text] / L. Ndikumana; J. A. Ocampo, J. A. Alonso (eds) // Global Governance and Rules for the Post-2015 Era : Addressing Emerging Issues in the Global Environment. — Bloomsbury Academic, 2015. — P. 73–106. doi:10.5040/9781472580740.ch-002
6. Paying Taxes 2014: The global picture [Electronic resource]. — World Bank Group and PwC, 2014. — 189 p. — Available at: \www/URL: <http://www.pwc.com/gx/en/paying-taxes/assets/pwc-paying-taxes-2014.pdf>
7. Official report of Eurostat [Electronic resource]. — 2014. — Available at: \www/URL: <http://ec.europa.eu/eurostat/publications/recently-published>
8. Baldwin, R. E. Agglomeration, integration and tax harmonisation [Text] / R. E. Baldwin, P. Krugman // European Economic Review. — 2004. — Vol. 48, № 1. — P. 1–23. doi:10.1016/S0014-2921(02)00318-5
9. Miller, T. 2015 Index of Economic Freedom [Electronic resource] / T. Miller, A. B. Kim // The Wall Street Journal. — 2015. — Available at: \www/URL: <http://www.heritage.org/index/explore?view=by-variables>
10. Steinmo, S. The evolution of policy ideas: tax policy in the 20th century [Text] / S. Steinmo // The British Journal of Politics and International Relations. — 2003. — Vol. 5, № 2. — P. 206–236. doi:10.1111/1467-856x.00104
11. Paris, R. The Globalization of Taxation? Electronic Commerce and the Transformation of the State [Text] / R. Paris // International Studies Quarterly. — 2003. — Vol. 47, № 2. — P. 153–182. doi:10.1111/1468-2478.4702001

ТРАНСФОРМАЦІЯ НАЦІОНАЛЬНИХ НАЛОГОВИХ СТРАТЕГІЙ В КОНТЕКСТЕ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Уточнені ключові тенденції розвитку податкових систем. Проведен аналіз податкових стратегій розвинутих країн світу і охарактеризовані їх трансформації в глобальній економічній середі. Визначені шляхи податкової гармонізації, що полягають у збільшенні координації між податковими органами різних країн і створенні Всесвітньої податкової організації.

Ключові слова: податкова система, податкова стратегія, глобалізація, податкова навантаження, податкова гармонізація.

Максименко Анна Вікторівна, кандидат економічних наук, доцент, кафедра міжнародного обліку і аудиту, Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана, Україна, e-mail: an-maksimenko@mail.ru.

Максименко Анна Вікторівна, кандидат економічних наук, доцент, кафедра міжнародного учета и аудита, Киевский национальный экономический университет им. Вадима Гетьмана, Украина.

Maksymenko Anna, Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman, Ukraine, e-mail: an-maksimenko@mail.ru

УДК 347.457:336.73(477)

DOI: 10.15587/2312-8372.2015.47264

Маліновська О. Я.

ОСОБЛИВОСТІ ЗАКОНОДАВЧО-НОРМАТИВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ КРЕДИТНИХ СПІЛОК В УКРАЇНІ

У статті зроблено огляд основних законодавчих актів, що регулювали діяльність кредитних спілок до прийняття Україною незалежності, та актів функціонування кредитних спілок на сучасному етапі їх розвитку, що регулюються. Проаналізовано основні організаційно-правові аспекти діяльності кредитних спілок в Україні. З'ясовано роль підтримки держави у розвитку кредитних спілок в Україні.

Ключові слова: кредитна спілка, нормативно-правові акти, кооперація, статут, державне регулювання.

1. Вступ

На сучасному етапі розвитку надання фінансово-кредитних послуг населенню вагомим місцем посідають послуги, які надають кредитні спілки (далі — КС). Адже КС є ефективним інструментом залучення фінансових ресурсів громадян та задоволення їх соціально-економіч-

них потреб. В Україні КС знаходяться на етапі розвитку і потребують вдосконалення нормативно-правової бази їх діяльності. Основним питанням, яке на сьогоднішній час залишається не вирішеним, є недостатнє розуміння населенням необхідності створення та діяльності КС. Причиною цього частково є і недосконалість законодавства, що регулює діяльність кредитних спілок. Тому,

вважаємо, що дана тема є актуальною і потребує поглибленого вивчення та виокремлення основних зауважень щодо нормативного регулювання функціонування кредитних спілок.

2. Аналіз досліджень публікацій та постановка проблеми

Проблематика діяльності кредитних спілок, а саме становлення нормативно-правового регулювання кредитних спілок конкретно не висвітлюється у працях з даної проблематики. У різні історичні періоди вчені зосереджували увагу на загальних засадах правової діяльності кредитних спілок. Саме тому складно виокремити конкретні дослідження нормативно-правового регулювання діяльності кредитних спілок. Можна назвати кілька праць вчених, які в загальному розглядали правові основи функціонування кредитних спілок, наприклад праці Рябченка О. П. [1], Остаповича Г. М. [2], в яких досліджувалась проблематика взагалі процедури створення суб'єктів господарювання, положення яких цілком можливо застосовувати і для діяльності кредитних спілок. У працях Духневича А. В. [3] приділяється більша увага саме історичним аспектам зародження кредитних спілок. Гончаренко В. В. [4] у своїх працях досліджує соціально-економічну природу виникнення кредитних спілок. Слід відмітити саме дослідження Славої Н. О. [5], яка розглядала правовий характер діяльності кредитних спілок та законодавчі аспекти відповідальності кредитних спілок. У працях Коломойця Т. О. [6] безпосередньо є висвітлені дослідження у правовій доктрині засад створення кредитних спілок і їх діяльності. Проте, в працях авторів, зазначених вище, не виділяється окремо основні етапи становлення нормативно-правової бази діяльності кредитних спілок.

3. Об'єкт, ціль та задачі дослідження

Об'єкт дослідження — законодавча та нормативно-правова база діяльності кредитних спілок.

Мета статті — дослідження нормативно-правових аспектів становлення та діяльності кредитних спілок в Україні.

Для досягнення поставленої мети, необхідним є з'ясувати такі питання:

- 1) виокремити основні етапи становлення нормативно-правової бази, що регулює діяльність кредитних спілок;
- 2) визначити основний організаційно-правовий спектр діяльності кредитних спілок в Україні;
- 3) з'ясувати роль держави у діяльності кредитних спілок в Україні.

4. Результати дослідження ролі соціальних програм у сучасній системі соціального захисту населення України

Фактично становлення законодавчих норм діяльності КС розпочалось із 1993 року. Цього ж року було видано документ, що дав поштовх до реального розвитку кредитних спілок. Проте, слід відмітити період в історії еволюції кредитних спілок, коли останні діяли ще у формі кредитної кооперації. Становлення вітчизняної кредитної кооперації розпочалося з XIX ст. Тому, на

погляд автора статті, відлік формування законодавчої бази діяльності кредитних спілок слід розпочинати саме із 60–70-х р.р. XIX ст.

Кредитно-кооперативний рух розпочав свою діяльність із ощадно-позичкових товариств. Особливістю таких товариств було те, що його капітал складався із внесків членів і кредит могла одержати тільки та особа, яка внесла свій пай. Такі товариства задовольняли інтереси тільки крупних землевласників, тому згодом в містах і селищах розпочали свою діяльність і невеликі кредитні кооперативи. Активно ощадно-позичкові товариства розпочали свою діяльність із затвердженням Положення «Про установи дрібного кредиту» від 01 червня 1895 року. Основні ознаки нормативно-правових актів, що були прийняті до прийняття Україною незалежності у табл. 1.

Таблиця 1

Історичний огляд основних законодавчо-нормативних актів діяльності кредитної кооперації

№	Назва нормативного акту	Характеристика
1	Положення «Про установи дрібного кредиту» від 01.06.1895	Дане Положення передбачало деякі поліпшення відповідної процедури організації та функціонування ощадно-позичкових товариств, визначало роль земств в їхній діяльності, розширило перелік видів діяльності. Вони одержали право видавати довготермінові позички під заставу майна боржника, вести посередницькі операції, отримали доступ до ширшого кредитування у державному банку
2	Загальний кооперативний закон «Положення про кооперативні товариства та їхні союзи» від 20.03.1917	Закон скасовував усі існуючі на той час обмеження щодо організації і діяльності кооперативів та їхніх об'єднань. Для заснування кооперативів не вимагалось окремого дозволу, лише звичайна реєстрація статуту, підписаного не менше 7 членами-засновниками
3	Декрет «Про об'єднання всіх видів кооперативних організацій» від 10.08.1920	За цим декретом було ліквідовано систему кредитної кооперації, а існуючі на той час кредитні товариства та спілки підпорядковувались споживчим товариствам
4	Постанова ВУЦВК «Про кредитну кооперацію» від 05.04.1922	Законом було визначено мету створення кредитних кооперативів: забезпечення кооперативом своїм членам пільгових позичок для задоволення їх господарських потреб, а також «планове та доцільне об'єднання» грошових засобів окремих членів товариства з метою задовольнити більш значні господарчі потреби
5	Постанова «Про порядок ліквідації кооперативних організацій, об'єднання та їх розділ» від 07.10.1925	Постанова встановила перехід сільськогосподарських кредитних товариств універсального типу на статут кредитного сільськогосподарського товариства.
6	Закон СРСР «Про кооперацію» від 1988	Даний закон значно викривлював дійсне уявлення про кооперацію, тому він не вплинув на відродження справжньої природи існуючих видів кооперативних організацій
7	Указ «Про тимчасове положення про кредитні спілки в Україні» від 20.09.1993	Даний Указ став початком створення нової системи кредитної кооперації після прийняття Україною незалежності

Примітка: складено автором на основі [3]

Важливу роль у створенні перших кредитних спілок на Україні належить саме українській західній діаспорі. Саме вони надавали посильну матеріальну, технічну, інформаційну підтримку при створенні перших кредитних спілок. Було розроблено два проекти для подальшого розвитку КС:

1. Проект Всесвітньої ради кредитних спілок, що фінансувався Агентством міжнародного розвитку та діяв протягом 1993–1999 р.р.

2. Програма розвитку кредитних спілок, що фінансувалась урядом Канади та діяла з 1993–2010 р.р.

Проект зміцнення КС проходив у кілька етапів або фаз. На першу фазу урядом Канади було виділено 1 млн. кан. дол. Одним із головних завдань першої фази було проведення через Верховну Раду Закон про кредитні спілки. Але це завдання так і не було виконано. Його було перенесено на другу фазу. Адже створення законодавства — це повільна справа, необхідно переконати урядовців і депутатів, що потрібно створювати законодавство, аби система працювала на гідному рівні, — говорить керівник першої фази Ольга Заверуха-Свинтус.

Друга фаза тривала протягом 1996–2001 р.р. Результатами другої фази було: створення й надання технічної допомоги 21 модельній кредитній спілці, розвиток мережі змодельованих кредитних спілок, створення класифікаційної системи для самооцінки кредитних спілок, більше 320 фахівців кредитних спілок підвищили свою кваліфікацію, беручи участь у навчальних семінарах, 40 фахівців стажувалися в Канаді, понад 70 тис. осіб взяли кредити через кредитні спілки, отримали підтримку приватні підприємці, що дало можливість створити більше 5 тис. робочих місць, понад 600 робочих місць створили в кредитних спілках, відкрили веб-сторінку, започаткували Фонд технічної допомоги тощо [7].

Третя фаза тривала шість років (2004–2010 р.р.). Основна мета проекту, на відміну від двох попередніх, полягала в розвитку інфраструктури, спрямованої на забезпечення стабільної й ефективної діяльності кредитних спілок, що базувалася на трьох головних напрямках: зміцнення первинних кредитних спілок; безпека депозитів членів кредитних спілок; зміцнення Організаційної структури кредитних спілок в Україні [7]. 12 березня 2010 року було оголошено про закриття Канадської програми зміцнення кредитних спілок в Україні.

Наступними знаменними подіями у розвитку законодавчої бази регулювання КС стали прийняття низки нормативних актів, які безпосередньо визначали діяльність кредитних спілок. Основними з них були:

1. Прийняття у 1992 р. Закону України «Про об'єднання громадян». Він закріпив норми, що стали основою для діяльності кредитних спілок в Україні.

2. Прийняття Закону України від 1994 р. «Про оподаткування прибутку підприємств», в якому йшлося про те, що доходи, які складаються з внесків членів кредитних спілок та відсотків за користування кредитом, звільняються від оподаткування, кредитні спілки були внесені до неприбуткових організацій. Даний Закон втратив чинність на основі прийняття Податкового Кодексу України [8].

3. Прийнятий Закон України від 2001 р. «Про кредитні спілки». Він визначив кредитні спілки як «неприбуткові організації, засновані фізичними особами на кооперативних засадах з метою задоволення потреб її

членів у взаємному кредитуванні та наданні фінансових послуг за рахунок об'єднаних грошових внесків членів КС» [9].

4. Прийняття Закону України від 2001 р. «Про фінансові послуги та державне регулювання», який визначає перелік фінансових установ, до якого належать кредитні спілки.

5. Прийняття Положення від 2003 р. «Про Державний реєстр фінансових установ». Згідно з цим положенням був утворений Державний реєстр фінансових установ, тобто узагальнена система одержання, накопичення, зберігання, захисту, використання та поширення адміністративної інформації про фінансову установу.

Важливим етапом у становленні законодавчої системи регулювання діяльності КС було створення Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України. Основними завданнями Комісії є проведення єдиної та ефективної державної політики у сфері надання фінансових послуг; розробка й реалізація стратегії розвитку ринків фінансових послуг; здійснення державного регулювання та нагляду за наданням фінансових послуг і додержанням законодавства в цій сфері; захист прав споживачів фінансових послуг шляхом застосування заходів впливу з метою запобігання порушенням законодавства на ринках фінансових послуг та їх припинення, тощо [7].

Вслід за створенням Комісії, розпочалося прийняття нормативних актів регулювання діяльності КС:

— Розпорядження від 2003 р. «Про затвердження Примірної статуту кредитних спілок».

— Розпорядження від 2007 р. «Про стан та тенденції розвитку кредитних спілок в Україні».

Також слід зазначити, що у Національному плані дій на 2013 рік було приділено увагу кредитним спілкам. У програмі економічних реформ на 2010–2014 р.р. «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава», йдеться про розвиток системи кредитної кооперації. Так у Національному плані дій зазначено, що розвиток системи кредитної кооперації має відбуватися шляхом «внесення на розгляд Верховної Ради України проекту Закону України про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реформування та розвитку національної системи кредитної кооперації [7].

Відповідно до Національного плану дій було подано на розгляд Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реформування та розвитку національної системи кредитної кооперації» розробленого департаментом регулювання та нагляду за кредитними установами та бюро кредитних історій. Проект передбачає:

1. Перехід до здійснення державного регулювання діяльності кредитних спілок на основі оцінки ризиків та визначених відповідно до такої оцінки диференційованих режимів регулювання для окремих груп кредитних спілок.

2. Удосконалення системи державного регулювання і нагляду за діяльністю кредитних спілок.

3. Створення можливості перетворення кредитних спілок, які залучають вклади населення, у кооперативні банки, визначення мінімального розміру статутного капіталу та переліку банківських операцій для таких кооперативних банків.

4. Запровадження механізмів саморегулювання кредитних спілок з метою підтримання фінансової стабіль-

ності кредитних спілок та забезпечення дотримання ними правил поведінки на ринку фінансових послуг.

5. Створення умов для функціонування другого рівня системи кредитної кооперації. Проект Закону передбачає зменшення вимог до початкового статутного капіталу кооперативного банку.

6. Встановлення загальних засад створення системи гарантування внесків (вкладів) членів кредитних спілок на депозитних рахунках [10].

Важливим питанням у розвитку КС є довіра їх членів та бажання користуватися послугами кредитної спілки. На жаль, чинним законодавством не передбачено врегулювання проблеми щодо захисту вкладів членів кредитної спілки. Лише у 2008 р. було внесено Законопроект «Про Фонд гарантування внесків (вкладів) членів кредитних спілок», у якому Фонд визнається юридичною особою, що діє при Нацкомфінпослуг. Початковий внесок держави становитиме 20 млн. грн., усі кредитні спілки, що працюватимуть із депозитними рахунками, мають стати обов'язковими членами Фонду, внести разовий внесок у розмірі 1 % пайового капіталу та щоквартально вносити внески в розмірі 0,125 % суми депозитного портфеля. Повертатиме Фонд у разі визнання кредитної спілки неплатоспроможною вкладникам 10 тис. грн., у подальшому сума може збільшуватися [11]. Прийняття цього законопроекту вже 2014 року суттєво б збільшило роль кредитних спілок як структурної одиниці фінансово-кредитної системи України.

Як бачимо, затвердження поданих на розгляд проектів Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реформування та розвитку національної системи кредитної кооперації» і Закону України «Про Фонд гарантування внесків (вкладів) членів кредитних спілок», призвело б до підвищення фінансової стабільності її установ, до підвищення рівня довіри членів КС та створення нових робочих місць, підвищення надходження до бюджетів усіх рівнів, розширення малого і середнього підприємництва та вітчизняного товарообігу.

Важливу роль у забезпеченні захисту прав вкладників відіграє державне регулювання КС. Як показує практика, існуючі механізми регулювання фінансових відносин вкладників та кредитних спілок не забезпечують наявний рівень захисту і не можуть усунути появу шахрайських установ та систем грабунку населення. Населення недостатньою мірою володіє інформацією про свої права та обов'язки як споживачів фінансових послуг, тому під загрозою опиняються соціально незахищені категорії населення, зокрема пенсіонери. Тому існує об'єктивна необхідність в розробці нормативно-правових актів та методичних рекомендацій щодо забезпечення належного рівня захисту прав вкладників саме на державному рівні. Відповідно до цього є розроблений проект Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо державної фінансової підтримки кредитних спілок для повернення депозитних вкладів (внесків)».

Вважається, що така фінансова підтримка кредитної спілки шляхом одержання нею безвідсоткового кредиту на підставі подання Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, дійсно прозорий та зрозумілий для учасників ринку кредитної кооперації шлях для забезпечення виконання своїх зобов'язань перед пересічними громадянами України — членами кредитних спілок.

5. Висновки

Сучасний етап розвитку кредитних спілок характеризується створенням життєздатної та потужної системи кредитних спілок в Україні, розвитком регіональної та національної інфраструктури, що забезпечує планомірне зростання, стабільність, конкурентоспроможність та ефективність системи кредитних спілок в цілому. Кредитна спілка в Україні за правовим статусом та нормативним закріпленням засад створення і діяльності наразі є неприбутковими організаціями, що віднесені до фінансових установ та мають власний спеціальний орган реєстрації, ліцензування, особливості регулювання порядку діяльності і контролю.

Отже, розглянувши історичні етапи становлення законодавчо-нормативної бази діяльності КС, можна зробити такі висновки:

1. Законодавчо-нормативне регулювання КС розпочалось ще із 60–70-х р.р. XIX ст., коли кредитні спілки функціонували у формі кредитних кооперацій. Для законодавчого регулювання КС, як і до проголошення незалежності Україною, так і після, було прийнято велику кількість нормативних та законодавчих актів.

2. На основі проаналізованих законопроектів для покращення діяльності КС, можна стверджувати, що діюча система КС є не зовсім досконалою і потребує реформування.

3. Важливим компонентом ефективною діяльності КС є держава. Державна підтримка функціонування кредитних спілок є важливою не тільки у фінансовому аспекті, а й в тому, що держав виступає гарантом захисту прав та внесків членів кредитних спілок.

Література

1. Рябенко, О. П. Державне управління економікою України (адміністративно-правовий аспект) [Текст]: дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.07 / О. П. Рябенко. — Х., 2000. — 466 с.
2. Остапович, Г. М. Державний контроль на ринку цінних паперів України [Текст]: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07 / Г. М. Остапович. — К., 2006. — 21 с.
3. Духневич, А. В. Правове становище кредитних спілок в Україні [Текст]: монографія / А. В. Духневич. — Л.: Волинський національний університет ім. Л. Українки, 2008. — 179 с.
4. Гончаренко, В. В. Кредитні спілки як фінансові кооперативи: міжнародний досвід та українська практика [Текст] / В. В. Гончаренко. — К.: Наукова думка, 1997. — 236 с.
5. Славова, Н. О. Господарсько-правовий статус кредитних спілок [Текст]: монографія / Н. О. Славова. — Д.: Донецький національний університет, 2011. — 190 с.
6. Коломосць, Т. О. Адміністративно-правове регулювання порядку створення і діяльності кредитних спілок в Україні [Текст]: монографія / Т. О. Коломосць, А. А. Довгополик. — З.: Запорізький національний університет, 2011. — 305 с.
7. Знаменні дати в історії кредитної кооперації незалежної України [Текст]: спецвипуск // Вісник кредитної кооперації. — 2012. — 52 с.
8. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]: Кодекс від 02.12.2010 № 2755-VI. — Режим доступу: \www/URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
9. Про кредитні спілки [Електронний ресурс]: Закон України від 20.12.2001 № 2908-III. — Режим доступу: \www/URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2908-14>
10. Нацкомфінпослуг оприлюднив проект Закону щодо реформування та розвитку кредитної кооперації [Електронний ресурс]. — 18.06.2013. — Режим доступу: \www/URL: <http://imperial.lg.ua/2013/06/nackomfinposlug-opriyudnila-proekt-zakonu-shhodo-reformuvannya-ta-rozvitku-kreditnoy-kooperaciy/>
11. Коцовська, Р. Р. Основні напрями реформування української системи кредитної кооперації [Текст] / Р. Р. Коцовська // Вісник Університету банківської справи Національного Банку України. — 2014. — № 2(20). — С. 187–190.

ОСОБЕННОСТИ ЗАКОНОДАТЕЛЬНО-НОРМАТИВНОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ КРЕДИТНЫХ СОЮЗОВ В УКРАИНЕ

В статье сделан обзор основных законодательных актов, регулирующих деятельность кредитных союзов к принятию Украиной независимости, и регулируемых актов функционирования кредитных союзов на современном этапе их развития. Проанализированы основные организационно-правовые аспекты деятельности кредитных союзов в Украине. Выяснена роль поддержки государства в развитии кредитных союзов в Украине.

Ключевые слова: кредитный союз, нормативно-правовые акты, кооперация, устав, государственное регулирование.

Малиновська Ольга Ярославівна, кандидат економічних наук, доцент, кафедра економіки та менеджменту, Львівська державна фінансова академія, Україна, e-mail: malinovska_o@ukr.net.

Малиновская Ольга Ярославовна, кандидат экономических наук, доцент, кафедра экономики и менеджмента, Львовская государственная финансовая академия, Украина.

Malinovska Olga, Lviv State Academy of Finance, Ukraine, e-mail: malinovska_o@ukr.net

УДК 339.13

DOI: 10.15587/2312-8372.2015.47353

**Сардак С. Е.,
Ставицька А. В.**

ДОСЛІДЖЕННЯ СТРУКТУРИ І ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ СВІТОВОГО РИНКУ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Досліджено структуру світового ринку інформаційних технологій: ринок комп'ютерного та офісного апаратного забезпечення, ринок інформаційно-технологічних послуг, ринок програмного забезпечення. Проаналізовано динаміку та визначено глобальні тенденції розвитку світового ринку інформаційних технологій. Визначені провідні країни за обсягами витрат на інформаційні технології, досліджені особливості їх участі на світовому ринку інформаційних технологій.

Ключові слова: структура, тенденції, ринок, інформаційні технології, загрози, виклики, апаратне забезпечення, програмне забезпечення, інформаційно-технологічні послуги.

1. Вступ

У сучасному суспільстві безупинно збільшується обсяг нових інформаційних продуктів та технологій, зростає можливість оперативної передачі інформації, що приводить до трансформації ринку інформаційних технологій (ІТ-ринку). Зростаючий попит на інформаційні ресурси та послуги розширює можливості країн для розвитку сфери інформаційних технологій у міжнародному середовищі. І протягом останнього десятиліття світовий ІТ-ринок стабільно демонструє темпи зростання. Збільшення обсягу програмного забезпечення, швидке зростання чисельності користувачів і обсягу операцій у мережі Інтернет, розширення систем електронної торгівлі, обумовлює грандіозні зміни в усій системі світової економіки й вимагає ґрунтового наукового дослідження [1].

2. Аналіз літературних даних та постановка проблеми

У наукових публікаціях українські вчені Г. С. Терлецька [1], К. І. Ладиченко [2], Т. Ю. Морозова [3], С. В. Войтко [4], А. Є. Литвин [5], О. С. Бабанін [6] та іноземні фахівці В. Агапов [7], Н. Апіш [8], А. Смирнова [9] ґрунтовно дослідили аспекти формування та розвитку світового ринку інформаційних технологій.

Але, слід зазначити обмеженість уваги авторів виснажених публікацій щодо глобальних наслідків розвитку світового ІТ-ринку у межах світової економіки. Наприклад, у публікації О. С. Бабаніна головну увагу

приділено розвитку ІТ-ринків США, України та світу лише до 2015 р. [6]. С. В. Войтко поверхнево розглядає світові тенденції розвитку світового ринку інформаційно-комунікаційних технологій [4]. К. І. Ладиченко чітко не ідентифікує тенденції розвитку світового ринку інформаційно-комунікаційних послуг [2]. А. Є. Литвин розглядає тенденції розвитку світового ринку інформаційних технологій відсторонено від динаміки розвитку світової економіки [5]. Т. Ю. Морозова дуже спрощено розглядає зв'язок інформаційних ринків з ринками праці та освітніх послуг [3]. Г. С. Терлецька при дослідженні ІТ-ринків не рахує за значущістю тенденції їх розвитку [1]. Такі підходи зменшують достовірність висновків і викликають необхідність продовження досліджень у даному напрямі.

3. Об'єкт, мета та задачі дослідження

Об'єктом дослідження є процеси формування глобальних імперативів інформатизації розвитку світової економіки. Метою дослідження є концептуалізація проблематики розвитку світового ІТ-ринку.

Для досягнення поставленої мети були поставлені наступні завдання:

1. Розгляд структури світового ІТ-ринку.
2. Аналіз динаміки світового ІТ-ринку.
3. Визначення глобальних тенденцій розвитку світового ІТ-ринку.
4. Ідентифікація потенційних глобальних суспільних загроз і викликів, пов'язаних із розвитком світового ІТ-ринку.